

Ο Τζέιμς Μπιουκάναν μπορούσε να διαβάσει τον Άκη Τσοχατζόπουλο και την ελληνική πραγματικότητα σαν ανοιχτό βιβλίο. Διαβάζοντας τον Μπιουκάναν μπορούμε να καταλάβουμε γιατί ο Τσοχατζόπουλος δεν είναι ο πρώτος, ούτε και ο τελευταίος και γιατί η Ελλάδα αδυνατεί να βγει από την κρίση.

Ο Τζέιμς Μπιουκάναν (James M Buchanan) έγινε γνωστός και κέρδισε το βραβείο Νόμπελ το 1986 για την συμβολή του σε αυτό που λέγεται οικονομικά της δημόσιας επιλογής. Είναι ο τομέας των οικονομικών που ασχολείται με το πως οι αποφάσεις παίρνονται στο πολιτικό πεδίο από πολιτικούς, γραφειοκράτες και ψηφοφόρους. Ο Ambrose Bierce στο εξαιρετικό «Λεξικό του Διαβόλου», δίνει ένα ορισμό της πολιτικής που βρίσκεται σχετικά κοντά σε αυτό που ήθελε να κάνει κατανοητό ο Μπιουκάναν. Η πολιτική, έγραψε ο Bierce, είναι «Μια σύγκρουση συμφερόντων μεταμφιεσμένη σαν ένας διαγωνισμός αρχών. Η διαχείριση των δημοσίων υποθέσεων για ιδιωτικό όφελος.»

Αν ρωτήσεις τον μέσο πολίτη πολύ σύντομα θα σου περιγράψει την πολύ αρνητική άποψη που έχει για τους πολιτικούς, τους γραφειοκράτες και τους υπόλοιπους ψηφοφόρους. Όμως, όταν ο ίδιος πολίτης ερωτηθεί για το ποιες πολιτικές θα ήθελε, επιλέγει εκείνες που θα μετέφεραν ακόμα περισσότερο χρήμα και εξουσίες σε ένα σύστημα που ήδη θεωρεί εντελώς απαξιωμένο. Αυτό το λάθος δεν το κάνει μόνο ο μέσος πολίτης, αλλά και ο μέσος συνταγματολόγος, οικονομολόγος, ακαδημαϊκός, πολιτικός και όλοι όσοι έχουν υποτίθεται μια πιο εξειδικευμένη άποψη για το θέμα. Γενικά, όλοι μας βλέπουμε τα χάλια των πολιτικών, και ταυτόχρονα, σχεδόν όλοι υποστηρίζουμε ένα πολιτικό σύστημα που προϋποθέτει ότι όλοι όσοι εμπλέκονται στην πολιτική διαδικασία ενεργούν ως άγγελοι, πράγμα που προφανώς δεν ισχύει.

Οι πολιτικές αποφάσεις μπορεί να παίρνονται στο όνομα της κοινωνίας, αλλά ουσιαστικά πάντα είναι άτομα αυτά που τις παίρνουν. Αυτά τα άτομα ποτέ δεν παύουν να κάνουν μια προσωπική εκτίμηση για τα κόστη και τα οφέλη μιας πολιτικής απόφασης. Το θέμα εδώ δεν

είναι να καταργήσουμε την πολιτική, αλλά να καταλάβουμε τα όρια της και πως τα άτομα λειτουργούν στο συγκεκριμένο πεδίο. Ο Μπιουκάναν λέει ότι αν απλά πάψουμε να έχουμε μια ρομαντική εικόνα για την πολιτική θα μπορούμε να καταλήξουμε σε κανόνες και συστήματα που δημιουργούν περισσότερα οφέλη απ' ότι ζημιές για την κοινωνία.

Διαβάζοντας το βιβλίο του Μπιουκάναν, «Η Δημοκρατία των Ελλειμμάτων», που γράφτηκε το 1977, μπορεί να δει ο αναγνώστης με πόση ακρίβεια ο Μπιουκάναν περιγράφει μια πολιτική κατάσταση που είναι ακριβώς ότι συνέβη στην Ελλάδα τα τελευταία 40 χρόνια. Γιατί και πως η τάξη των πολιτικών δεν έχει τον παραμικρό ενδιασμό να αγοράζει ψήφους δημιουργώντας ελλείμματα που κάποιοι άλλοι θα χρυσοπληρώσουν αργότερα.

Κατανοώντας τον Τζέιμς Μπιουκάναν καταλαβαίνουμε επίσης γιατί η Ελλάδα μετά από τρία χρόνια πρωτοφανούς κρίσης αδυνατεί να αλλάξει. Η πολιτική τάξη είναι διατεθειμένη να θυσιάσει τα πάντα προκειμένου να διατηρήσει ένα σύστημα που της επιτρέπει να θησαυρίζει προσωπικά, να δημιουργεί ομάδες προνομιούχων, να αποφασίζει ποιος κερδίζει και ποιος χάνει στην αγορά και να μπορεί να εξαγοράζει συνειδήσεις με τα χρήματα του φορολογούμενου. Η πολιτική τάξη μπορεί να αλλάξει πολλά, εκτός από το σύστημα που της δίνει μια απεριόριστη δυνατότητα να διαχειρίζεται χωρίς ουσιαστικά όρια και περιορισμούς τον πλούτο των Ελλήνων πολιτών.

Ο κ. Σαμαράς δεν θα προσλάμβανε τον κ. Παπουτσή ούτε και για πορτιέρη στην πολυκατοικία του, όμως τον διορίζει στην Παγκόσμια Τράπεζα προς χάριν μιας πολιτικής συναλλαγής με τον κ. Βενιζέλο. Επίσης σε περίοδο χρεοκοπίας, η κυβέρνηση έχει δημιουργήσει «60 νέες γραμματείες, εταιρείες, επιτροπές, οργανισμούς, δήθεν ρυθμιστικές αρχές, διευθύνσεις και λοιπές υπηρεσίες», τις οποίες τα άτομα του κομματικού μηχανισμού θα εκμεταλλευθούν για προσωπικό και κομματικό όφελος. Και γι' όλα αυτά να είναι καλά το κορόιδο ο φορολογούμενος.

Φαίνεται σαν τίποτα να μην μπορεί να σταματήσει την πολιτική τάξη να απλώνει τα ξερά της στο πορτοφόλι του φορολογούμενου προκειμένου να αποκτήσει οικονομικά και πολιτικά προνόμια γι' αυτήν και τις παρασιτικές ομάδες που την ακολουθούν. Πάντως, ένα σύνταγμα που θα είχε έναν συγκεκριμένο, περιορισμένο και σαφή κατάλογο εξουσιών που μπορεί να ασκεί το κράτος, σε συνδυασμό με έναν ουσιαστικό διαχωρισμό των εξουσιών, θα ήταν μια καλή αρχή.

Υ.Γ.1: Από τις εκδόσεις του Πανεπιστημίου της Κρήτης κυκλοφορεί το εξαιρετικό βιβλίο του

Φρεντερίκ Μπαστιά, «Η Σπασμένη Τζαμαρία». Είναι μια εύκολη και σύντομη εισαγωγή στην πολιτική οικονομία. Όταν θα το έχετε διαβάσει, αμέσως θα καταλάβετε το πόσο άσχετοι είναι οι πολιτικοί με τα οικονομικά και γιατί χρεοκοπήσαμε.

Ναπολέον Λιναρδάτος